

Bruxelles, den 31.10.2014
COM(2014) 687 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

**om gennemførelsen, resultaterne og den samlede evaluering af Borgernes Europaår
2013**

1. INDLEDNING

I overensstemmelse med afgørelsen om Borgernes Europaår (2013)¹ giver denne rapport en oversigt over gennemførelsen og de samlede resultater, som man opnåede i løbet af året. Den bygger også på oplysningerne i den evaluering af Europaåret, som efterfølgende er udarbejdet for Kommissionen af en ekstern kontrahent.²

1.1. Baggrund

Begrebet "unionsborger" blev indført med Maastrichttraktaten i 1993. Med de efterfølgende traktater – Amsterdamtraktaten fra 1999 og Lissabontraktaten fra 2009 – blev de rettigheder, der er knyttet til unionsborgerskabet, yderligere styrket. På trods af at retten til fri bevægelighed og ophold nu er veletablerede rettigheder i både den primære og sekundære EU-ret, er der dog stadig uoverensstemmelse mellem de gældende retsregler og den virkelighed, som borgerne står overfor, når de forsøger at udøve disse rettigheder i dagligdagen. Især står borgerne stadig over for alt for mange praktiske hindringer, når de vælger at bo og arbejde i en anden medlemsstat.

Kommissionen tog i sin *Rapport om unionsborgerskab 2010*³ fat på disse hindringer, navnlig med hensyn til grænseoverskridende situationer, og beskrev 25 konkrete foranstaltninger til, hvordan de kan fjernes. Kommissionen konkluderede bl.a., at utilstrækkelig information hindrer EU's borgere i at udøve deres rettigheder, især retten til fri bevægelighed.

Europa-Parlamentet opfordrede i sin beslutning af 15. december 2010⁴ Kommissionen til at udnævne 2013 til Borgernes Europaår "*for at sætte skub i debatten om EU-borgerskab og oplyse EU's borgere om deres rettigheder, navnlig de nye rettigheder, der er en følge af Lissabontraktatens ikrafttræden*".

Det var derfor velvalgt, at 2013, her 20 år efter Maastrichttraktaten, blev udpeget til Borgernes Europaår for "*at øge bevidstheden om og kendskabet til de rettigheder og de pligter, der knytter sig til unionsborgerskabet, for at sætte borgerne i stand til at gøre fuld brug af retten til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område*".⁵ Dette mål er så meget desto mere relevant i lyset af valget til Europa-Parlamentet i 2014, som alle EU's borgere havde ret til at stemme og opstille til.

Europa-Parlamentet, Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Kommissionen udpegede i overensstemmelse med *Partnerskab om formidling af EU*⁶ Borgernes Europaår (2013) som en af deres prioriteringer for den interinstitutionelle formidling for 2013/2014.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1093/2012/EU af 21. november 2012 om borgernes Europaår (2013), EUT L 325 af 23.11.2012, s. 1.

² *Evaluation of the European Year of Citizens 2013*, PPMI, Euréval and Occurence, juni 2014.

³ *Afskaffelse af hindringerne for unionsborgernes rettigheder*, Europa-Kommissionen, KOM(2010) 603 endelig, 27. oktober 2010.

⁴ Europa-Parlamentets beslutning af 15. december 2010 om grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union (2009) – effektiv gennemførelse efter Lissabontraktatens ikrafttrædelse (2009/2161(INI)), EUT C 169 E af 15.6.2012, s. 49.

⁵ Artikel 2 – Mål i ovenstående afgørelse.

⁶ Politisk erklæring underskrevet af de tre institutioner den 22.10.2008 – EUT C 13 af 20.1.2009.

1.2. Mål for Europaåret

Der blev opstillet følgende specifikke mål for Borgernes Europaår 2013 (i det følgende betegnet "EYC2013"):

- at øge unionsborgernes bevidsthed om deres ret til at færdes og opholde sig frit i Unionen og mere generelt om unionsborgernes rettigheder i grænseoverskridende situationer, herunder retten til at deltage i Unionens demokratiske liv
- at øge unionsborgernes bevidsthed om, hvordan de konkret kan få gavn af unionsrettigheder og -politikker, når de bor i en anden medlemsstat, og at fremme deres aktive deltagelse i civilsamfundets fora om Unionens politikker og spørgsmål
- at skabe debat om de følger og muligheder, der knytter sig til retten til fri bevægelighed og ophold som et umisteligt aspekt af unionsborgerskabet, særlig med henblik på at forstærke samhørigheden i samfundet og den gensidige forståelse mellem unionsborgerne og båndet mellem borgerne og Unionen.

Formålet med EYC2013 var at vise, at unionsborgerskab ikke er et tomt begreb, men en grundlæggende status for medlemsstaternes statsborgere, som medfører konkrete rettigheder og fordele for dem (som enkeltpersoner, forbrugere, arbejdstagere, studerende, frivillige, politiske aktører osv.).

I forlængelse heraf skulle EYC2013 også understrege, at unionsborgerne selv spiller en afgørende rolle med hensyn til at styrke disse rettigheder ved at deltage i civilsamfundet og det demokratiske liv.

1.3. Midler til EYC2013

Kommissionen afsatte i sin afgørelse⁷ om vedtagelse af det årlige arbejdsprogram for 2013 for EYC2013 et budget på 1 mio. EUR til finansiering af aktiviteter, som skulle bidrage til at opfylde disse mål.

Efter vedtagelsen af EU's almindelige budget for regnskabsåret 2013 blev der med en ændring af arbejdsprogrammet⁸ afsat yderligere 1 mio. EUR til Europaåret, så det blev muligt at udvide aktivitetsområdet.

Før afviklingen af EYC2013 blev der i 2012 stillet et budget på 750 000 EUR til rådighed til forberedende foranstaltninger i forbindelse med EYC. Det lykkedes for GD COMM at mobilisere yderligere 1,2 mio. EUR fra budgettet for programmet Europa for borgerne.

Af de 3 842 849,92 EUR, der blev indgået forpligtelse for, blev 79 % brugt til aktiviteter vedrørende informations- og kommunikationskampagnen i EU, mens de resterende 21 % blev fordelt mellem projektilskud til en alliance, som civilsamfundsorganisationer har dannet, European Year of Citizens Alliance (EYCA), lancering af og afsluttende konferencer om EYC2013 under henholdsvis det irske og det litauiske EU-formandskab og en kontrakt om en ekstern evaluering af EYC2013-aktiviteter.

⁷ C(2012) 8607 af 29. november 2012.

⁸ Kommissionens afgørelse C(2013) 1409 final af 5. marts 2013.

1.4. Hovedaktører og partnere i EYC2013-kampagnen

1.4.1. Nationale kontaktpunkter

Som i de foregående Europaår blev medlemsstaterne bedt om at udpege nationale kontaktpunkter, som skulle hjælpe med at koordinere EYC2013-aktiviteter med interesserede parter på nationalt, regionalt og lokalt plan. De begrænsede budgetmidler tillod dog ikke, at der blev ydet økonomisk støtte til nationale myndigheders gennemførelse af kampagnen på nationalt plan.

Alle medlemsstater undtagen to⁹ udpegede et nationalt kontaktpunkt. I mange lande blev kontaktpunkterne aktive deltagere, og i de fleste tilfælde samarbejdede de tæt med Kommissionens repræsentation og Europa-Parlamentets informationskontor samt de nationale kontorer for Kommissionens hovedudbydere af elektroniske kommunikationstjenester.¹⁰

I nogle tilfælde (f.eks. Østrig og Italien) udarbejdede de nationale kontaktpunkter særlige informationsbrochurer eller hæfter med information til borgerne om deres EU-retigheder, mens andre (såsom Irland og Portugal) afholdt nationale dialoger med inspiration fra Kommissionens EU-dækkende borgerdialoger.

1.4.2. Civilsamfundsorganisationer

Mange civilsamfundsorganisationer arbejder med at styrke et aktivt medborgerskab og med europæisk integration både i EU og på nationalt plan. Etableringen af EYCA, den største sammenslutning af organisationer nogensinde, var et bærende element i EYC2013. EYCA bestod af i alt 62 medlemsorganisationer på EU-plan samt nationale og europæiske netværk¹¹, der repræsenterede over 4 500 organisationer i 50 lande i hele Europa.

EYCA's arbejdsprogram var bygget op omkring to strenge/akser?? ("*øge deltagelsen ved at informere borgerne gennem civilsamfundet*" og "*udvikle en politisk dagsorden for Europas borgere og lade dem komme til orde*") for alle medlemmer på EU-plan og nationalt plan. EYCA var en værdifuld strategisk partner for Kommissionen i gennemførelsen af EYC2013 takket være sine tilbagemeldinger om civilsamfundets synspunkter.

1.4.3. Kommissionens tjenestegrene og repræsentationer

Kommissionen samlede mange af sine interne afdelinger på en række møder for at forberede og bidrage til gennemførelsen af EYC2013-aktiviteter samt afdække muligheder for samarbejde omkring EYC2013-relaterede temaer.

Kommissionens repræsentationer spillede en central strategisk rolle med hensyn til at sikre, at EYC2013 nåede ud til borgerne på nationalt, regionalt og lokalt plan, og at skabe en problemfri koordinering med nationale aktører, for så vidt angår

⁹ Slovakiet og Det Forenede Kongerige.

¹⁰ En ekstern kontrahent, selskabet Media Consulta, der har hovedsæde i Berlin, bistod Kommissionen med den overordnede kommunikationsstrategi for Europaåret og med at koordinere og følge op på nogle af de nationale kommunikationskampagner, civilsamfundsaktiviteter og højtprofilerede begivenheder.

¹¹ En fuldstændig liste over EYCA-medlemmer på EU-plan og nationalt plan findes på: <http://ey2013-alliance.eu/>.

indhold, logistik, kontakt til medier (også sociale medier), overvågning og rapportering.

De spillede også en afgørende rolle i tilrettelæggelsen af borgerdialoger, et nyt kommunikationsværktøj, som de gjorde fremstød for med "ledsagebegivenheder" for at forberede interesserede borgere på at tage aktivt del i debatten.

De fik i en række medlemsstater aktiv støtte fra deres nationale netværk af Europe Direct-informationscentre (EDIC).

1.4.4. Andre EU-institutioner

Medlemmer af Europa-Parlamentet deltog i årets løb i forskellige EYC2013-relaterede arrangementer, både i EU og på nationalt plan, bl.a. i en række borgerdialoger. Europa-Parlamentets informationskontorer deltog også i gennemførelsen af EYC2013-kampagnen.

Regionsudvalget skød den 28. november 2012 de formelle EYC2013-aktiviteter i gang med forummet *Regioner og byer er klar til Europaåret 2013: En dagsorden for EU's borgere på lokalt niveau*.¹²

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) støttede kampagnen aktivt i årets løb, begyndende med Open Space-arrangementet *Dit Europa 2013* den 23.-24. januar 2013.¹³ Desuden afholdt EØSU en højtprofileret begivenhed i forbindelse med civilsamfunds dagen 2013 (*As European as we can get! Bringing economy, solidarity and democracy together*).¹⁴

1.5. Vigtigheden af partnerskaber, pro bono-aktiviteter og frivilligt arbejde for et vellykket EYC2013

Den eksterne evalueringsekspert konkluderede, at EYC2013 involverede mange forskellige aktører på lige så mange forskellige måder, og at dette bidrog til at kompensere for de begrænsninger, der skyldtes et beskedent budget til en oplysningskampagne, som skulle nå ud til 507 millioner mennesker i 28 medlemsstater (med Kroatiens tiltrædelse den 1. juli 2013).

En alliancestrategi baseret på de mange deltageres tilsagn om at samarbejde og bidrage på europæisk, nationalt og lokalt plan var den løftestang, der gjorde det muligt at gennemføre kampagnen med begrænsede midler. Uden disse partnerskaber ville dette ifølge de eksterne evalueringseksperter ikke have været muligt.

¹² <http://cor.europa.eu/en/events/forums/Pages/citizens-agenda-local.aspx>.

¹³ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-youreurope2013>.

¹⁴ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-civil-society-day-2013>.

Aktivitet på lokalt plan: vigtigheden af partnerskaber

Spaniens projekt "19 Faces for Europe" var en af årets bredeste partnerskabsaktiviteter. Initiativet til dette projekt blev taget af Kommissionens repræsentation i Madrid og Spaniens nationale kontaktpunkt i tæt samarbejde med de spanske Europe Direct-informationscentre og med støtte fra Kommissionens største udbyder af kommunikationstjenester (gennem selskabets spanske partneragentur).

Projektet gik ud på at finde én person fra hver spansk region (19 i alt), som skulle fortælle en historie, der illustrerede, hvordan de er borgere i Europa. Historien om disse "19 Faces" blev trykt i en brochure, som blev distribueret til alle spanske Europe Direct-informationscentre.

Den 26. november 2013 blev der præsenteret billeder af de 19 ansigter på facaden af EU-institutionernes fælles bygning, der ligger ved en hovedfærdselsåre i Madrid, under overværelse af de større medier, embedsmænd fra kommunen, forbipasserende og nøglerepræsentanter for Kommissionen, Europa-Parlamentet, spanske EYC2013-ambassadører, Årets ansigter og EYC2013-talsmænd. Samtidig blev der udsendt 19 pressemeddelelser (en for hver region) til lokale og regionale medier, og en pressemeddelelse til de nationale medier.

Aktiviteten resulterede i over 40 nyheder, der blev bragt i tv, radio og online. Installationen blev optaget på video sammen med interviews med nogle af de tilstedeværende embedsmænd og blev vist ved officielle arrangementer.

Evalueringsseksperten bemærkede, at interessenterne ydede et stort bidrag, bl.a. i form af frivilligt arbejde eller anvendelse af egne økonomiske midler. Dette var især tilfældet med de nationale EYCA-medlemmer, som tilpassede deres aktiviteter (arrangementer, seminarer og workshops) til prioriteringerne for EYC2013.

Kommissionens hovedudbydere af kommunikationstjenester udnyttede også adskillige muligheder for pro bono-informationsaktiviteter gennem sit netværk af nationale partneragenturer. Forskellige virksomheder på tværs af EU tilbød gratis radiotid, gratis eller meget billig reklameskiltning langs offentlige veje og tilsvarende støttehandlinger.

1.6. Komplementaritet mellem EYC2013 og andre EU-programmer og -initiativer

Ifølge de eksterne evalueringseksperter krævede ambitionsniveauet i forhold til det generelt meget begrænsede budget¹⁵ stor kreativitet fra alle deltagere, som systematisk søgte at opnå komplementaritet mellem EU-programmer/-initiativer og dermed forbundne teams. Noget af det helt særlige ved EYC2013 var den store, intense synergi, der opstod.

Dette gjaldt navnlig kampagnen "Unge på vej". Der blev skabt en fælles visuel identitet og udviklet specielle EYC2013-animationer, der blev finansieret over EYC2013's budget, som støtte til 16 begivenheder i forskellige medlemsstater¹⁶, hvor EYC2013-

¹⁵ Sammenholdes med budgettet for tidligere Europaår: 2007 Lige muligheder for alle (22,5 mio. EUR) – 2008 Interkulturel dialog (10 mio. EUR) – 2010 Mod fattigdom og social udelukkelse (17,25 mio. EUR) – 2011 Frivilligt arbejde (10,75 mio. EUR) eller 2012 Aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne (5 mio. EUR).

¹⁶ Palma de Mallorca (ES), 26.-28. marts, Volos (EL), 18.-20. april, Paris (FR), 9.-10. maj, Bruxelles (BE), 28.-30. juni, Spa (BE), 17.-21. juli, Burgas (BG), 25.-28. juli, Sventoji (LT), 8.-11. august, Marseille (FR), 27.-29. september, Košice (SK), 3.-5. oktober, Liège (BE), 17.-19. oktober, Burgos (ES), 20.-21. november, Nicosia (CY), 22.-23. november, Valetta (MT), 6.-7. december og i 2014, Riga (LV) 28. februar.-2. marts, Prag (CZ) 29.-30. april og Lissabon (PT) 9.-11. maj.

ambassadører eller repræsentanter for året deltog aktivt i paneldebatter om Europaårets temaer. Ved disse arrangementer blev der også uddelt publikationer om EU-borgerskabsrelaterede emner.

Emnet for Den europæiske ungdomsuge 2013 var unges aktive borgerskab og deltagelse i samfundet. Der blev uddelt præmier til Aktive Unge-projekter som eksempler på fremme af unges medborgerskab. Nationale agenturer for Aktive Unge-programmet afholdt hundredvis af nationale og regionale aktiviteter i hele EU i samarbejde med EYC2013's kontaktpunkter, Kommissionens repræsentationer og Eurodesk¹⁷-netværket.

I 2013-2014 igangsatte Kommissionen en række borgeraktiviteter for at støtte "*Ansvarlig forskning og innovation*"¹⁸ og dermed skabe en tovejsdialog med borgere overalt i Europa som en hjælp til at fastlægge EU's politiske dagsorden for forskning og innovation under Horisont 2020. VOICES-initiativet,¹⁹ der finansieres under EU's "Forholdet mellem videnskab og samfund"-program og er iværksat under EYC2013, blev lige fra starten støttet gennem Kommissionens tilsagn om at tage hensyn til borgernes synspunkter²⁰ og iværksætte en deltagerorienteret, gennemsigtig og sporbar proces.

Generations@school

I forbindelse med Generations@school, der blev iværksat i 2012 inden for rammerne af Det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne, blev lærere opfordret til at lave et projekt sammen med elever og ældre borgere fra lokalsamfundet, som så skulle konkurrere med projekter fra andre skoler i EU.

Projektet blev forlænget ind i EYC2013 og fokuserede på diskussioner om Europa, den nuværende situation i Europa, og hvad unge og ældre kan gøre sammen for at opbygge fremtidens Europa (Hvad vil det sige at være europæisk borger? Hvilke EU-retteligheder er blevet sikret gennem europæisk integration? Hvordan opfatter fremtidens borgere disse retteligheder, og hvordan vil de benytte sig af dem? Hvilket Europa skal den næste generation arve efter os?).

Nogle af udgifterne til konkurrencen (oversættelser, dommerjuryen o.l.) blev dækket over EYC2013's budget, og medlemmer af EYC2013 var med til at udvælge de vindende skoler.

2. ÅRETS TO SIDER

I sin tale om Unionens tilstand i 2012 understregede Kommissionens formand, José Manuel Barroso, at "*... nu er tiden med europæisk integration gennem stiltiende samtykke ovre...*". EYC2013 var en fortræffelig mulighed til at løse den vigtige politiske opgave med at sikre den brede offentligheds deltagelse i EU's integration, samtidig med at man højner bevidstheden om EU-borgernes retteligheder.

¹⁷ Hovedudbydere af information om EU-politikker og muligheder for unge og personer, der arbejder med unge: <http://www.eurodesk.org>.

¹⁸ <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/public-engagement-responsible-research-and-innovation>.

¹⁹ "Views, Opinions and Ideas of Citizens in Europe on Science" www.voicesforinnovation.eu.

²⁰ Det resulterede i, at der blev udarbejdet indkaldelser af forslag til forskning under Horisont 2020's prioriterede tema "*Waste: A Resource to Recycle, Reuse and Recover Raw Materials*", hvortil der forventes afsat 116 mio. EUR fra EU i perioden 2014-2015.

EYC2013-aktiviteterne havde derfor to mål, dels at skabe bevidsthed og dialog, dels at give en bred vifte af interessenter mange forskellige muligheder for at blive involveret.

2.1. Bevidstgørelse: informations- og kommunikationskampagne i hele EU

Der blev udarbejdet et slogan, som skulle dække begge disse aspekter af kampagnen: *"Det handler om Europa. Det handler om dig. Tag del i debatten"*. Sloganet blev oversat til alle 24 EU-sprog og var et centralt element i EYC2013's visuelle identitet.

Fra starten var EYC2013's visuelle identitet interinstitutionel, og EU's institutioner blev tilskyndet til at bruge sloganet i deres EYC2013-relaterede kommunikationsaktiviteter. Europa-Parlamentet tilføjede det (via et indsat mærkat) til sit eget koncept og egne farver, og EØSU og Regionsudvalget også brugte det regelmæssigt.

Den centrale kommunikationskampagne i EYC2013 blev varetaget af Kommissionens hovedkontrahent. Her var formålet at informere den brede offentlighed om rettigheder og muligheder i EU. Samtidig øgede man bevidstheden om og fremmede brugen af de eksisterende flersprogede informations- og deltagelsesmåder for at hjælpe borgerne med at udnytte deres EU-rettigheder og -muligheder mest muligt og dermed inddrage dem i EU's politiske proces (bl.a. via Europe Direct-netværket, YourEurope, SOLVIT, Interactive Policy-Making online (IPM), europæiske borgerinitiativer (ECI), andragender til Europa-Parlamentet og klager til Den Europæiske Ombudsmand).

Et af kampagnens formål var at udnytte hele potentialet i EU-institutionernes eksisterende værktøjer og materialer (websteder, portaler, videoer, brochurer, begivenheder osv.) til at informere borgerne og gøre det muligt for dem at involvere sig i EU. Dette krævede et tæt samarbejde med alle EYC2013-aktører, herunder mange af Kommissionens tjenestegrene (især repræsentationerne), Europe Direct-informationscentrene (EDIC), Europa-Parlamentets informationskontorer og andre institutioner i EU, medlemsstaterne (på nationalt, regionalt og lokalt plan) samt nationale og europæiske civilsamfundsorganisationer. Kommissionen udnyttede også sine eksisterende audiovisuelle og trykte materialer om borgernes rettigheder og grænseoverskridende aktiviteter samt om det indre marked.

Kommissionens repræsentationer og deres respektive EDIC-netværk var centrale aktører og drivkræfter på nationalt, regionalt og lokalt plan og tilrettelagde hundredvis af seminarer, debatter og konferencer i løbet af året. 50% af alle " ledsagebegivenheder", der var specifikt udformet med henblik på at forberede, ledsage og følge op på initiativet om borgerdialoger (se nedenfor), fokuserede på emner af relevans for året og kan derfor betragtes som en integreret del af EYC2013-kampagnen.

Hovedpunkterne²¹ i den centrale kommunikationskampagne omfattede:

- et centralt, interinstitutionelt websted udviklet for EYC2013 (www.europa.eu/citizens-2013, senere www.europa.eu/citizens-2014), hvor hovedsiderne blev oversat til alle 24 officielle EU-sprog, også kroatisk og gælisk. Webstedet var udformet med det formål at opfylde behov hos forskellige målgrupper af læsere såsom akademikere, unge, jobsøgende og vælgere. Alle interessenter blev aktivt bedt om at komme med bidrag, og de blev tilskyndet til at formidle nyheder om begivenheder, som blev opslået på webstedets centrale kalender over EU-begivenheder. På webstedet var der profiler af EYC2013-ambassadører, Årets ansigter og EYC2013-talsmænd (se nedenfor), som blev opfordret til at indsende rapporter om deres aktiviteter med henblik på offentliggørelse på webstedet. Generelle oplysninger om EU-rettigheider, uddrag, rapporter og fotos fra medier om EYC2013-begivenheder blev også offentliggjort på webstedet:
- audiovisuelt materiale og radiomateriale: EU-dækkende formidling af en EYC2013-videopressemeddelelse, stock shots, en viral video om EYC2013 samt produktion og udsendelse (ofte gratis) i hele EU af et 30 sek. langt radiospot om EU-rettigheider og Europaåret
- medieaktiviteter, herunder pressemøder på europæisk og nationalt plan, pressemeddelelser og proaktive medieforbindelser
- reklamefremstød: oprettelse af partnerskaber med organisationer, der er i direkte kontakt med offentligheden, såsom udbydere af offentlig transport, borgercentre eller biblioteker med henblik på pro bono-formidling af EYC2013-reklamemateriale.

Pro bono-formidling af EYC2013-kampagnemateriale: et eksempel fra Slovakiet

Som led i strategien med direkte kontakt til borgerne blev de offentlige transportmidler brugt til at nå ud til den brede offentlighed, og her blev der givet rabat på op til 90% på EYC2013-visuals og virale spots i busser i hele Bratislava, som leveres af *Dopravný podnik*, den største udbyder af offentlig transport i Slovakiets hovedstad. Resultatet var, at der i december 2013 var opsat EYC2013-plakater i samtlige 500 busser, som blev set af 650 000 passagerer dagligt i to uger. I løbet af disse uger blev der også vist et 30 sek. langt viralt spot om EYC2013 på skærme i busserne, hvor EYC2013-sloganet og spotsene gav kampagnen maksimal eksponering.

- EYC2013-ambassadører, Årets ansigter og EYC2013-talsmænd: Kendte personligheder i medlemsstaterne blev bedt om frivilligt at blive "ambassadør" for året. På samme måde blev borgere, som havde udnyttet deres EU-rettigheider på en positiv måde, bedt om at give kampagnen et menneskeligt ansigt og fortælle deres historie som "Årets ansigt". Desuden bad man eksperter på områder af relevans for EYC2013 (såsom borgerskab, EU-anliggender og politik) om at fungere som mediekendte "talsmænd" for kampagnen. I nogle tilfælde påtog det nationale kontaktpunkt eller Kommissionens repræsentation sig denne rolle. På baggrund af nationale særtræk besluttede nogle lande ikke at have en ambassadør, et "ansigt" eller en talsmand. Disse fik i stedet tilbud om andre kampagnetiltag (såsom støtte til begivenheder, reklamemateriale osv.)

²¹ Nogle kvantitative tal om kampagnen og aktiviteterne kan findes i bilaget (Kort om 2013 Borgernes Europaår).

- støtte til initiativer på sociale medier, især via Kommissionens centrale konti hos sociale medier: en række afstemninger på Facebook og en ledsagende Facebook-app, onlineovervågning, en online EYC2013-fotokonkurrence via Facebook, som løb over 12 måneder i 2014, samt andet indhold til internettet. Der blev også reklameret på Facebook. Kommissionens kanaler på de sociale medier blev brugt til at gennemføre "temauger på sociale medier", en ny praksis, hvor man f.eks. behandler et tema af interesse for offentligheden i en bestemt periode, typisk en uge. Disse temauger gav Kommissionens tjenestegrene mulighed for at samarbejde på nye måder og følge en borgerorienteret tilgang. De eksterne evalueringseksperter konkluderede, at disse nyskabende øvelser i tværgående, kundeorienteret samarbejde var en af EYC2013's positive, varige virkninger
- trykt kommunikationsmateriale og reklamegenstande vedrørende EYC2013, bl.a. værktøjskasser til kampagner med forskellige målgrupper (på 23 officielle sprog), postkort, plakater, roll-ups, bannere og forskellige gaveting. Kommissionen gjorde de digitale filer, som lå til grund for kampagnens visuelle identitet, tilgængelige til download sammen med en style guide, så interesserede let kunne bestille reklamemateriale (for egen regning), uden selv at skulle lave deres egne visuals.
- Kommissionen benyttede sig også af sine egne kommunikationstjenester og -værktøjer i sit bidrag til EYC2013. Det omfattede videoklip af borgerdialoger, webbaseret information om EU-politikker, civilsamfundsprojekter finansieret via programmet Borgernes Europa, begivenheder organiseret af EDIC'er og Team Europe²², reklamefremstød for "one stop-shop" for borgerne gennem Dit Europa samt grupper, som var særligt inviteret af Kommissionen til at forberede og følge op på borgerdialogen, som blev afviklet gennem hele året.
- Med initiativet Tilbage på Skolebænken²³ blev tjenestemænd tilskyndet til at deltage fuldt ud efter at have fået udleveret kursusmateriale og andet relevant baggrundsmateriale om EYC2013.

Fortaler for EU-rettigheder: EYC2013-ambassadører

Judit Polgár, den olympiske skakmester fra Ungarn, er uden tvivl den bedste kvindelige skakspiller nogensinde. Hun var også en af ambassadørerne for EYC2013.

Judit fortalte, at: *"som ambassadør for EYC2013 vil jeg gerne hjælpe flere til at forstå, at man ikke kun skal samarbejde på medlemsstatsniveau. Alle i EU bør forstå, at de har mulighed for at lære mennesker i andre lande at kende og udveksle holdninger og meninger om spørgsmål, der vedrører dem. Som skakspiller, ungarer og europæer bidrager jeg til at udvikle Den Europæiske Union inden for sport, uddannelse og kultur".*

²² Eksperter i EU-anliggender, som kan holde indlæg og lede workshops eller debatter (f.eks. med skoler, NGO'er og virksomheder).

²³ http://ec.europa.eu/news/eu_explained/110117_en.htm.

2.2. Hvordan man skaber dialog

2.2.1. Kontakt med offentligheden: borgerdialog

Mellem september 2012 og marts 2014 gennemførte Kommissionen 51 borgerdialoger i alle medlemsstater. Det samlede budget (som ikke indgik i budgettet for EYC2013) hertil var 3,56 mio. EUR. Kommissionens formand og de fleste medlemmer af Kommissionen deltog også.

Kommissionen udviklede og testede borgerdialoger som et nyt instrument til at skabe en direkte, politisk kommunikation med offentligheden. Dialogerne var baseret på debat- og dialogmøder, hvor en kommissær sammen med et medlem af Europa-Parlamentet eller en national eller regional politiker lytter til og diskuterer EU-anliggender med borgerne. Formålet med dialogerne var at genskabe de europæiske borgers tillid til deres politikere og til europæisk forvaltning. De var med til at give Europa et ansigt, og her fik borgerne mulighed for at lufte deres meninger og få konkrete oplysninger.

I borgerdialogerne deltog der hver gang gennemsnitligt 300 borgere. Ved udgangen af marts 2014 havde omkring 17000 borgere fysisk deltaget i begivenhederne, og andre 105000 havde fulgt dem live via webstreaming eller på de sociale medier. Indstik i regionale aviser i den uge, hvor borgerdialogen fandt sted, nåede ud til 43 mio. europæere, mens yderligere 51 millioner hørte om begivenhederne online. Gennemsnitligt var der 39 medieomtaler (live TV-dækning og TV-udsendelser, radioudsendelser samt artikler i den trykte presse og online) om hver begivenhed. Alle dialogerne blev streamet og dokumenteret på det centrale informationswebsted (<http://ec.europa.eu/debate-future-europe/>).

Efter de sidste dialoger vedtog Kommissionen en rapport²⁴ om erfaringerne fra denne øvelse.

Hvordan man bryder isen: dialoger med borgerne

Den 27. marts 2014 afsluttede Kommissionen de første 50 dialoger med borgerne med en tværeuropæisk debat i Bruxelles. Debatten havde deltagelse af 150 borgere fra alle EU-landene, som fortalte om deres egne erfaringer som europæere, om deres bekymringer om og forventninger til Europa og deres fremtid som europæiske borgere.

En af dem, en ung polsk kvinde ved navn Kamila, havde med udgangspunkt i mange diskussioner om Europa med sine skolekammerater en passioneret dialog med Barroso, Kommissionens formand: "*Det er vigtigt for de unge at vide, at de er EU-borgere, og at kende til alle de muligheder, der findes. EU bør på skoleskemaet i alle 28 medlemsstater.*"

2.2.2. Mobilisering af civilsamfundsorganisationer

Borgerdialogernes sigte var at nå ud til den enkelte borger, men parallelt hermed arbejdede EYCA-medlemsorganisationer, EU-netværk og deres nationale

²⁴ Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: *Borgerdialoger – et bidrag til udviklingen af et europæisk offentligt rum*, COM(2014) 173 final, 24. marts 2014.

alliancer/initiativer i 23 medlemsstater²⁵ for at inddrage civilsamfundsorganisationer fra hele EU i EYC2013-aktiviteterne.

De nationale EYCA-alliancer deltog aktivt lige fra starten og udarbejdede i samarbejde med nationale kontaktpunkter, EU'-institutioners kontorer og hovedudbyderen af kommunikationstjenesters partneragenturer fælles handlingsplaner for gennemførelsen af EYC2013.

**Mobilisering på nationalt, regionalt og lokalt plan:
eksempler fra nogle af de nationale EYCA-alliancer**

Det særlige ved EYCA var, at man i stort omfang involverede og mobiliserede de nationale alliancer i de fleste medlemsstater, og den store kreativitet, der blev udfoldet. Den nationale alliance i Det Forenede Kongerige, en af de medlemsstater, der ikke havde et kontaktpunkt, arbejdede i stedet sammen med Kommissionens repræsentationer og Europa-Parlamentets informationskontorer i London, Glasgow og Cardiff. Sammen kørte de en række seminarer om emner som social inddragelse, frivilligt arbejde og værktøjer til at fremme borgernes aktive deltagelse.

Den bulgarske nationale alliance afviklede i samarbejde med EU- institutionernes kontorer en konkurrence, som blev afsluttet med ungdomslejren *Vi er borgere i Europa*,²⁶ hvor studerende fra hele landet kunne præsentere deres forslag til, hvordan man kan deltage mere aktivt i EU's politiske liv og få oplysninger om finansieringsmuligheder.

EYCA og Det Europæiske Borgerforum offentliggjorde et 12 sider langt dokument på engelsk og fransk med særligt fokus på EYC2013 og behovet for dybtgående kommunikation. Lignende publikationer eller artikler blev udarbejdet af andre EYCA-medlemmer for at øge kendskabet til EYC2013, komme i kontakt med borgerne og tilskynde dem til at deltage i konkrete diskussioner om politikken for unionsborgerskab.

Kroatiens tiltrædelse af EU gav EYCA mulighed for at gennemføre en konference på EU-plan, "*EU Citizenship: crossing perspectives*", i Zagreb den 8. juli, og her fik civilsamfundsorganisationer fra landene i Vestbalkan et indtryk af, hvilke overvejelser man gør sig om borgerskabstanken i Europa. Begivenheden havde deltagelse af over 150 personer med en god ligevægt mellem repræsentanter fra Balkanlandene og andre europæiske lande. De mange journalister fulgte diskussionerne på tæt hold. Man drøftede bl.a. centrale EYC2013-spørgsmål og fremsatte anbefalinger, som senere blev føjet til de generelle EYCA-politikanbefalinger (se nedenfor).

I årets løb deltog EYCA og medlemmerne på europæisk og nationalt plan i en EU-debat om borgerskabspolitik (rettigheder i forbindelse med EU-borgerskab, hindringer for at nyde godt af dem, hvordan man fjerner hindringerne osv.) i overensstemmelse med EYC2013-målene.

Der blev nedsat arbejdsgrupper bestående af 100 repræsentanter for 80 nationale og europæiske civilsamfundsorganisationer med følgende emner:

1. deltagelsesbaseret borgerskab og civildialog

²⁵ Der var ingen nationale EYCA-alliancer/-initiativer i Østrig, Estland, Grækenland, Irland og Sverige.

²⁶ <http://ey2013-alliance.eu/events/youth-camp-we-are-citizens-of-europe-koprivshitsa-bulgaria/>.

2. økonomisk, socialt og politisk borgerskab: et sammenhængende hele, og
3. et inkluderende borgerskab for alle, der bor i EU.

Resultatet af dette krævende og inkluderende arbejde var *It's about US, it's about Europe! Towards Democratic European Citizenship*²⁷, et dokument med 98 politiske anbefalinger til EU-institutionerne, nationale myndigheder og civilsamfundsorganisationerne selv.

EYCA's politiske anbefalinger: set fra det organiserede civilsamfunds side

Et af hovedformålene med det tværsektorielle, transnationale EYCA-netværks politiske anbefalinger var at sikre, at aktivt borgerskab bliver opfattet som et stående, horisontalt tema i Europa.

EYCA giver i sine anbefalinger bredt udtryk for, at EU-borgerskab ikke bør begrænses til en individuel rettighed, men bør have en kraftig værdibaseret dimension for at understøtte europæernes følelse af at være en del af et fælles, europæisk projekt.

Anbefalingerne supplerer og styrke anbefalingerne i Europa-Kommissionens *Rapport om unionsborgerskab 2013* og er mere specifikt baseret på to komplementære akser, der skal styrke:

- 1) borgernes ejerskab over det europæiske projekt og
- 2) rammerne for at deltage i den europæiske beslutningsproces.

3. OPBYGNING AF EN VARIG INDFLYDELSE PÅ DEN POLITISKE UDVIKLING

3.1. EYC2013-konferencer på EU-plan

Som i tidligere Europaår blev åbnings- og afslutningsarrangementet afholdt af de to medlemsstater, der havde EU-formandskabet i løbet af året – i dette tilfælde Irland og Litauen.

Formand Barroso, den irske *Taoiseach*, Enda Kenny, og *Tánaiste*, Eamon Gilmore, åbnede officielt året på Dublins rådhus den 10. januar 2013, direkte efterfulgt af årets første borgerdialog, som blev afviklet samme sted. Her deltog Kommissionens næstformand Viviane Reding og den irske europaminister Lucinda Creighton.

Afslutningskonferencen fandt sted i Litauens parlament (*Seimas*) i Vilnius den 12.-13. december 2013. Hovedtalere på åbningskonferencen var næstformand Viviane Reding, Litauens premierminister, Algirdas Butkevičius, formanden for *Seimas*, Loreta Graužinienė, og Den Europæiske Ombudsmand, Emily O'Reilly. Her blev EYCA's politiske anbefalinger (se ovenfor) formelt overdraget til Viviane Reding, som deltog i en borgerdialog, årets sidste, på rådhuset i Vilnius.

3.2. Hoveddokumenter fra EYC2013

Europaårenes generelle sigte er at være:

- 1) en bevidsthedskampagne om et udvalgt emne i hele EU og
- 2) en katalysator for den politiske udvikling på det pågældende område.

²⁷ <http://ey2013-alliance.eu/itsabouteuropeitsaboutus/>.

EYC2013 var ingen undtagelse. For så vidt angår den politiske udvikling havde året følgende resultater:

- *Europeans have their say* – en analyserapport om den offentlige høring *EU citizens – your rights, your future*²⁸, som Kommissionen afholdt fra den 9. maj til den 27. september 2012 om europæisk borgerskab, og som fik svar fra næsten 12 000 mennesker og organisationer, hvilket gjorde den til den største høring nogensinde gennemført af Kommissionen.
- rapport om unionsborgerskab 2013 – *Unionsborgere: jeres rettigheder, jeres fremtid*:²⁹ et nøgleresultat vedtaget af Kommissionen den 8. maj 2013, hvor Kommissionen fremlægger 12 foranstaltninger, der skal fjerne hindringer for borgernes udnyttelse af deres EU-rettigheder, lige fra hindringer for arbejdstagere, studerende og praktikanter i EU til bekæmpelse af bureaukrati i medlemsstaterne og fremme af unionsborgeres deltagelse i det demokratiske liv i EU.
- Kommissionens rapport om dialoger med borgerne – *Citizens' Dialogues as a Contribution to Developing a European Public Space*:³⁰ erfaringer fra de debat- og dialogmøder med borgerne, der blev afholdt over hele EU fra september 2012 til udgangen af marts 2014, og
- i december 2013 (under Litauens formandskab), Rådets konklusioner³¹, hvor det støtter rapporten om unionsborgerskab 2013 og opfordrer til, at anbefalingerne fra Europaåret bliver gennemført.

4. OPFØLGNING PÅ EYC2013

4.1. Forlængelse af aktiviteterne ind i 2014

Fordi der i 2014 var valg til Europa-Parlamentet og institutionelt skifte, fandt Kommissionen det hensigtsmæssigt at forlænge EYC2013-relaterede foranstaltninger ind i 2014. Mange af foranstaltningerne var fortsat relevante for deltagelse i det demokratiske liv og inkluderende deltagelse i udformningen af EU's politikker. Der var ikke afsat specifikke midler til at gennemføre foranstaltningerne i 2014.

Der blev således gennemført to begivenheder på EU-plan i tæt samarbejde mellem EYCA, EØSU og Kommissionen:

- *Regaining the European project together* – en rundbordsdiskussion, afholdt den 20. februar 2014, og
- *Beyond agendas and manifestos: What Europe is for us?* – en civilsamfundsdag den 18. marts 2014.

²⁸ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/report_eucitizenship_consultation_en.pdf.

²⁹ Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Rapport om unionsborgerskab 2013 - Unionsborgere: jeres rettigheder, jeres fremtid – COM(2013) 269 final, 8.5.2013 http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/2013eucitizenshipreport_da.pdf.

³⁰ Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: *Borgerdialoger – et bidrag til udviklingen af et europæisk offentligt rum*, COM(2014) 173 final, 24.3.2014.

http://ec.europa.eu/debate-future-europe/citizens-dialogues/belgium/brussels3/dialogue_en.pdf.

³¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/139959.pdf.

Til begge begivenheder, der fandt sted i EØSU's lokaler i Bruxelles, blev de politiske anbefalinger fra EYCA brugt som inspiration for forskellige debatter, der havde deltagelse af repræsentanter for Kommissionen, Europa-Parlamentet og EØSU.

4.2. Udvikling af et ægte europæisk offentligt rum

Borgerdialogerne, der er et værktøj udviklet til borgerne, så de kan tale for sig selv (i stedet for via repræsentanter for særlige interessegrupper) og udtrykke deres bekymringer, angst, håb og forventninger direkte til politikere på højt plan, var et helt konkret bidrag til udviklingen af et europæisk offentligt rum, hvor man kan diskutere EU's politikker. Der var ikke blot tale om spørgsmål/svar-møder, og erfaringerne fra især den tværeuropæiske borgerdialog, som afsluttede den første række af dialoger den 27. marts 2014, viser, at de har et stort potentiale for indsamling af idéer og som supplement til drøftelser, som i dag er enten begrænset til et lille antal interessentorganisationer eller i vid udstrækning finder sted uden for den institutionelle arena.

Samtidig sikrede den tætte inddragelse af EYCA-medlemsorganisationer og -netværk på både europæisk og nationalt plan, at organiserede borgere i civilsamfundet fra hele EU også kunne deltage i drøftelser om EYC2013-spørgsmål og bidrage til at udvikle EU-politik inden for borgerskab og demokrati.

EYC2013 og årets fortsættelse ind i 2014 var en fortræffelig anledning til at reflektere over, hvordan man kan samle disse hidtil adskilte opsøgende kanaler og videreudvikle et ægte "europæisk offentligt rum". Resultatet af valget til Europa-Parlamentet har understreget behovet for at styrke borgernes deltagelse og involvering i EU's integrationsprocesser, uanset om de handler gennem civilsamfundsorganisationer eller som enkeltpersoner. Kommissionen agter at udnytte mulighederne for at udvikle et offentligt rum for debat, diskussion og udveksling om europæiske forhold set i et europæisk perspektiv, sammen med borgerorganisationer og offentligheden generelt.

4.3. Konklusioner

Kommissionen bifalder de eksterne evalueringseksperter konklusioner³² med hensyn til *relevansen* af porteføljen af aktiviteter valgt til EYC2013 og deres anerkendelse af, at disse fuldt ud dækkede Europaårets mål uden hverken store huller eller overlapninger. De bemærkede også, at emnets bredde betød, at en lang række relevante aktører og multiplikatorer blev inddraget og dermed bidrog til at sprede budskabet fra EYC2013. Eksperterne fandt, at kommunikationsaktiviteterne havde opfyldt behovene hos målgrupperne.

Kommissionen anerkender de (sammenhængende) konklusioner vedrørende *virkningsgrad* og *effektivitet*, dvs. at den sene vedtagelse af afgørelsen gjorde det svært for potentielle partnere at blive mobiliseret i tide til at kunne bidrage til aktiviteterne, især på nationalt plan, og de finansielle ressourcer var ikke afstemt efter ambitionen, nemlig at informere alle borgere om deres EU-rettigheder. Eksperterne fandt dog, at de deltagelsesbaserede aktiviteter og begivenheder havde vist sig at være mere effektive end information gennem massemedier. Desuden fremhæver de den omfattende inddragelse af

³² De detaljerede konklusioner og anbefalinger kan ses på:
http://europa.eu/citizens-2013/sites/default/files/content/document/EYC2013%20evaluation%20final%20report%202014_07_25.pdf.

interessenter (se ovenfor), som bidrog med menneskelige og finansielle ressourcer og/eller deltog på frivillig basis, og de understreger, at aktivitetskategorierne varierede med hensyn til effektivitet.

Kommissionen tilslutter sig også eksperternes konklusioner vedrørende EYC2013-aktiviteternes *holdbarhed*. På den ene side er det bestemt ikke sandsynligt, at den EU-dækkende informations- og kommunikationskampagne vil blive videreført i lyset af det lave budget, og dette mindsker den samlede holdbarhed. På den anden side er det sandsynligt, at de deltagelsesbaserede kommunikationsformer, som blev fremmet, og som var koncentreret om borgernes behov, vil få en varig indflydelse på de involverede deltagere, forudsat at de forventninger til opfølgning, som de har skabt, bliver opfyldt, for ellers vil nogle interessenter måske være mindre tilbøjelige til at involvere sig i fremtiden.

Med hensyn til EYC2013's *indvirkning* på de europæiske borgeres generelle kendskab til deres rettigheder og muligheder for at deltage i den europæiske integrationsproces kan det kun betragtes som et konkret bidrag til Kommissionens generelle bestræbelser gennem den fælles kommunikationsstrategi og EU's opsøgende programmer og politikker.

EYC2013 blev opfattet som en EU-dækkende kampagne, der skulle øge kendskabet til EU-borgernes rettigheder og fungere som katalysator for den politiske udvikling inden for unionsborgerskab, især med hensyn til udviklingen af et ægte europæisk offentligt rum. Sidstnævnte betragtning blev meget tydeligere, i takt med at året gik og især med forlængelsen af EYC2013-aktiviteter ind i 2014 i opløbet til valget til Europa-Parlamentet. Det beskedne budget begrænsede kommunikationskampagnens rækkevidde og virkning, men dette blev effektivt modvirket af kreativiteten, engagementet, den frivillige indsats og store begejstring, der blev udvist af interessenter på både europæisk og nationalt plan. Disse omfattede EYCA og dens medlemmer fra det organiserede civilsamfund, som dannede varige netværk med langtidsvirkninger, som vil bidrage til at udvikle et ægte europæisk offentligt rum.

Alle disse kombinerede bestræbelser og aktiviteter var med til at gøre EYC2013 til et Europaår **for**, **af** og **med** borgerne, uanset om disse var organiseret (via EYCA) eller ikke (via borgerdialogerne).

Ekstern evaluering af EYC2013: udfordringer for kommende Europaår

- ✓ Hvis en informationskampagne skal nå ud til et bredt publikum i alle 28 medlemsstater, vil det kræve en økonomisk "adgangsbillet" på mindst adskillige millioner euro alene til reklamer i medierne. Det vil også forudsætte et klart, originalt budskab for at fange folks opmærksomhed og potentielt få en indvirkning.
- ✓ Hvis midlerne er begrænsede, bør man prioritere en kommunikationskampagne, som støtter arrangementer. I så fald er begivenheder de centrale informationsformidlingssøjler og kampagnen et værktøj, som primært sigter mod at inddrage deltagere og tiltrække mediernes opmærksomhed for at sikre den bredest mulige formidling.
- ✓ At forsøge at gennemføre en traditionel kampagne og begivenhedsbaseret kommunikation med et begrænset budget er ikke effektivt. Kommunikationsstrategien bør fastlægges så tidligt i forløbet som muligt.

Bilag: Kort om Borgernes Europaår 2013